

Silvopasture op boerderij Tussen de Hagen

Voortgangsverslag voorjaar 2022

Tekst: Ron van Zandbrink

Water: nat, natter, natst

Afgelopen winter waren er af en toe fikse regenbuien, veel water in een korte tijd. Van de 3 hectare is één stuk wat natter. We merkten dat het water maar heel langzaam wegzakte. Als het water te lang hoog blijft staan, kan dit schadelijk zijn voor de walnotenbomen. De oorzaak was dat het water in de sloot naast het perceel maar zeer langzaam weg stroomde. De afvoerbuis was aardig verstopt. Deze hebben wij laten lossputten en het water kon weer worden afgevoerd. Dit is belangrijk voor de walnotenboom die niet te lang 'onder water' mag staan.

Daarnaast hebben we de waterleiding weggehaald. Dit omdat wij hem afgelopen jaar niet nodig hebben gehad en hij helemaal vast groeide. We durfden door de waterleiding ook niet met de bosmaaier langs de rijen te maaien omdat we bang waren de leiding te beschadigen. Tip voor anderen die een waterleiding aan leggen langs de bomen: plaats deze strak langs de planten, zodat je precies weet tot hoever je kan komen met de maaier. De waterleiding is heel licht en waait zo weg. Dat is bij ons gebeurd waardoor de leiding op sommige plekken verder van de plant af is komen te liggen. Het vastgroeien kun je voorkomen door de waterleiding één keer per week of per twee weken te vullen, ook als dit vanwege nat weer niet nodig is. Dit zodat de leiding rond komt te staan en het water er goed doorheen kan, zelfs als het gras de leiding overwoekert.

Foto: Houtsnippers rond uitgelopen kruisbes struikjes

Uitval bomen en struiken

Onderstaande tabel geeft de de aantallen geplante en uitgevallen bomen en struiken weer. Bomen zijn gemarkeerd als *aangeslagen*, *twijfel* of *dood*. Klein fruit is gemarkeerd als *aangeslagen* of *dood*. Bij het uitvalpercentage zijn de 'twijfel' boompjes niet meegenomen.

Soort	Ras	Geplant	Aangeslagen	Dood	Twijfel	Uitval
Hazelaar	Geant de Halle	20	19	0	1	0%
Hazelaar	Lange Spaanse'	10	10	0		0%
Walnoot	Chandler	24	11	3	10	13%
Walnoot	Fernette	10	9	1		10%
Walnoot	Fernor	21	18	1	2	5%
Walnoot	Franquette	11	7	0	4	0%
Honingbes	Aurora	66	42	24		36%
Honingbes	Honeybee	54	31	23		43%
Rode bes	Witte hollander	55	47	8		15%
Rode bes	Red Lake	68	64	4		6%
Kruisbes	Invicta	47	47	0		0%
	Thornless					
Braam	evergreen	54	51	3		6%
Framboos	Glen Ample	65	2	63		97%
Framboos	Polka	73	26	47		64%
Framboos	Poranna Rosa	65	49	16		25%

De 5 walnotenbomen die dood waren hebben wij vervangen. Van de 16 *twijfel* walnotenbomen bleek er gelukkig maar één dood te zijn. Bij veel andere boompjes zagen we vorstschade, oftewel een dode top. Deze hebben we schuin teruggesnoeid tot waar de boom weer begint uit te lopen. Van het kleinfruit hebben wij alleen de Glen Ample vervangen. Hiervan was de uitval het grootst. Deze hebben wij vergoed gekregen van de kweker. Wij hebben besloten om van de andere kleinfruit struikjes voorlopig nog niks te vervangen. Dit omdat wij nu eerst willen aanzien hoe het systeem zich ontwikkelt, wat de productie is en hoe wij het gaan afzetten. Mocht er nog behoefte zijn aan meer kleinfruit kunnen wij deze altijd later nog aanschaffen en er bij planten.

Beheer

Wij hebben rondom de bomen en struiken het gras weggemaaid. Het gros van het gras is gemaaid door de koeien en de bosmaaier. Met een kleine trimmer hebben we het gras direct om de plant weggehaald en houtsnippers neergelegd. Het advies voor houtsnippers is om een laag van ongeveer 8 cm neer te leggen om onkruid te onderdrukken. Deze laag moet in 2 à 3 keer worden aangebracht. Belangrijk is dat de houtsnippers niet tegen de stam aan liggen. Anders heb je kans dat het gaat rotten. Wij hebben op sommige stukken in plaats van houtsnippers olifantengras neergelegd, als experiment om te kijken of dit ook goed het onkruid kan onderdrukken. Houtsnippers worden duur. Waar wij in november voor €11 per kuub een vracht hebben laten bezorgen (we gebruiken de snippers ook in de potstal voor de koeien), heb ik gehoord dat het in januari/februari al €33 per kuub was. Eén kuub houtsnippers is +/- 330 kg, dus €0,10 per kilo. Olifantengras was afgelopen maart €135/ton, oftewel €0,135 per kilo. De hoeveelheid die nodig is om gras te onderdrukken bepaald hoe duur een variant wordt. Op dit moment zijn de houtsnippers dus nog goedkoper. Echter de prijs van

houtsnippers kan nog verder stijgen. Ook kan het zijn dat er wellicht minder materiaal, dus kilo's nodig is waardoor het eventueel een goedkopere optie kan worden.

Het olifantengras wat wij gebruiken is kort gehakseld (2-3 cm). Het zijn poreuze harde stukjes koolstof. Er is wel een risico dat het weg kan waaien omdat het licht materiaal is. Als het vol met vocht zit zal dit niet zo snel gebeuren. Doordat het licht materiaal is, is het qua arbeid ook lichter om het rondom de boompjes te leggen. Wij leggen de houtsnippers en olifanten gras met de hand rondom de planten. Wij scheppen de bak van onze grote schovel vol, rijden er mee langs de rijen en met een grote schop en/of maisvork leggen we het om de planten.

Foto: Olifantengras rond bomen en struiken

Wild schade

Bij sommige frambozen struikjes, maar voornamelijk bij de honingbes, zien we veel wild schade. Een scherp afsneden stokje. Hoogstwaarschijnlijk hebben hazen er aan zitten knagen. De stroomdraad zit veel te hoog voor ze. Hier is een andere oplossing voor nodig.

Nieuwe aanplant

Naast onze silvopasture hebben wij afgelopen periode ook een nieuwe haag aangeplant. Voorheen stond op deze plek prikkeldraad. Nu staat er een 332 meter lange haag met meer dan 1600 struikjes. De soorten die wij hebben gekozen zijn sleedoorn, schietwilg, sporkehout, haagbeuk en Gelderse roos. Deze soorten zijn goed voor de biodiversiteit en voor het vee.

Wij hadden ons ook aangemeld voor de Bomen voor Boeren uitdeelactie van het NMU. We hebben toen kardinaalsmuts, sleedoorn en hazelaar boompjes mogen ontvangen. Deze hebben wij langs onze varkensweide geplant. Zo werken we stap voor stap toe naar een groene infrastructuur op ons erf waarbij we de verschillende hagen en de silvopasture met elkaar verbinden.

Haag engweg

De haag die wij in april 2020 hebben geplant staat er ook mooi bij (zie foto). Wij hebben destijds een 462 meter lange haag aangeplant. Deze staat aan de rand van een perceel en langs een wandel-fietspad. Hier stond prikkeldraad en veel onkruid. De soorten die wij hebben gebruikt zijn lijsterbes, zwarte appelbes, sleedoorn, krentenboompje en de wilde appel. Daarbij staan er ook nog om de 20 meter linde bomen, zowel zomer als winter. Deze soorten zijn gunstig voor de insecten en vogels. Wij hopen dat op den duur dit een veekerende haag wordt.

Meer informatie

Meer over Ron zijn ervaringen met silvopasture lees je [hier](#) op onze website. Op de hoogte blijven van de bijeenkomsten en excursies die wij organiseren op dit thema? Schrijf je dan via [dit formulier](#) (onderaan de pagina) in voor het Netwerk Agroforestry/Voedselbossen of neem contact op met Isabel Kruisheer via i.kruisheer@nmu.nl.